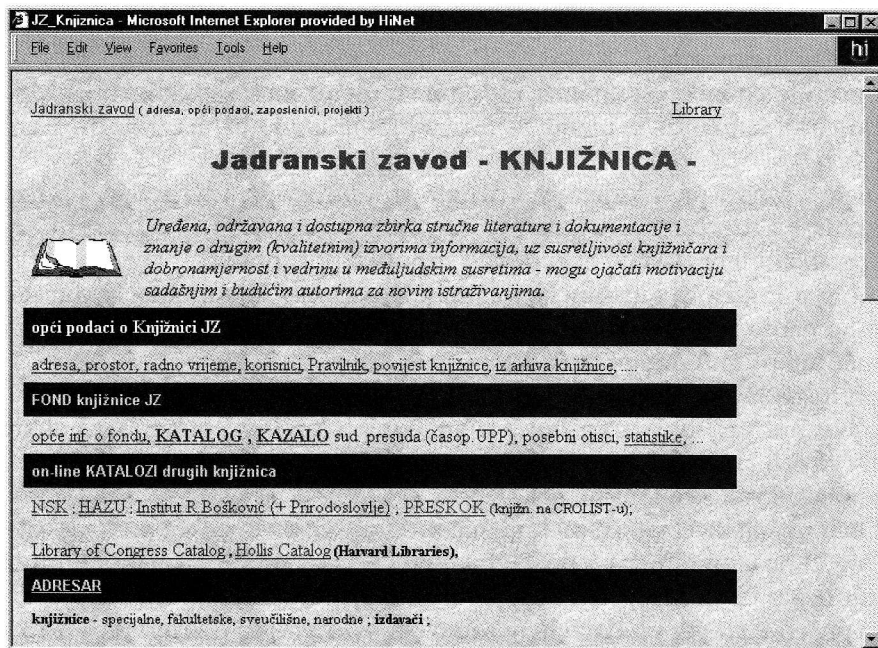

OBAVIJESTI

KNJIŽNICA JADRANSKOG ZAVODA HAZU on-line

<http://www.hazu.hr/jzavod/jz-knjiznica.html>

Knjižnica Jadranskog zavoda HAZU je dobila novo grafičko i funkcionalno rješenje mrežnog poslužitelja jer se ponuda usluga i informacija od 1999. godine - otkad su postavljene prve stranice na Internet - ipak proširila i upotpunila.

Knjižnica informacijski podupire osnovne znanstvene i stručne aktivnosti Zavoda u istraživačkim ciljevima projekata koje je odobrilo Ministarstvo znanosti i tehnologije - u okvirima posebnih grana prava: pomorskog prava i međunarodnog prava mora, te prijevoznog prava, radnog prava (pomoraca) i ekologije mora i morskog okoliša (s pravnog aspekta).

Po vrsti građe i opsegu uslužnosti ona je *specijalna, poluotvorenoga tipa*, a organizacijski je jedna od *knjižnica u sastavu Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti*.

Korisnici su zaposlenici Zavoda i vanjski suradnici - profesori, odvjetnici, stručnjaci iz srodnih struka te ostali korisnici, uglavnom pravne naobrazbe ili tek interesa iz tog stručnog područja.

Putem Interneta želimo pružiti širem krugu zainteresiranih mogućnost da nas upoznaju i da o cijene koliko korisnih informacija mogu pronaći na našim stranicama, slobodnim pristupom našem fondu i građi u drugim centrima, te ostalim (heterogenim) izvorima informacija.

Naslovna stranica pokazuje kakva je organizacija informacija na ekranu, što ćete moći naći :

- izjavu o poslanju naše knjižnice u kojoj naglašavamo neke važne aspekte našega djelovanja ;
- općenite podatke o knjižnici, radnom vremenu, zaposleniku, korisnicima, o povijesti knjižnice, iz njenih arhiva, o Pravilniku knjižnice, inform. opremi, i sl. ;
- blok o fondu naše knjižnice i drugih srodnih knjižnica: podaci o vrstama građe i nabavi, on-line katalog, izdvojeni popisi (koji se odnose na neku specifičnu temu), statistički podaci, upute o posudbi ;
- adresar knjižnica i institucija s čijim knjižnicama/dokumentacijskim centrima imamo ili bismo mogli imati kontakte, popis sudova, arbitraža, raznih međunarodnih organizacija ;
- pretraživače, servise ;
- poveznicu na stranice časopisa "Poredbeno pomorsko pravo" (izd.: Jadranski zavod HAZU) ;
- teme iz struke knjižničarstva.

Oblikovanje web-stranica knjižnice Jadranskog zavoda počelo je u jesen 1999. godine istovremeno s postavljanjem i ostalih stranica Zavoda budući da je autorica dipl. knjižničarka koja je i jedina djelatnica knjižnice.

U početku su bili predstavljeni samo osnovni podaci o broju naslova i svezaka monografskih i periodičkih publikacija i približan podatak o dokumentaciji. Brojevi su se temeljili na inventarnim knjigama i na uvidu u nerazvrstanu dokumentaciju. Detaljniji podaci o knjigama - bibliografski opisi - tad još nisu bili na Internetu, a za periodiku je bio sastavljen pregled (ne)prispjelih brojeva za zadnjih pet godina, za tekuće naslove. Usput su dodavane i web-adrese nekih od navedenih časopisa i novina, odnosno izdavača, iz toga popisa.

U jesen 2000. godine u knjižnici je instaliran program LabTeraEko¹ koji se pokazao dovoljno primjenljiv u opisu svih vrsta građe - i za bibliografski zapis i za (buduće) dodavanje cjelovitih tekstova i ilustracija.

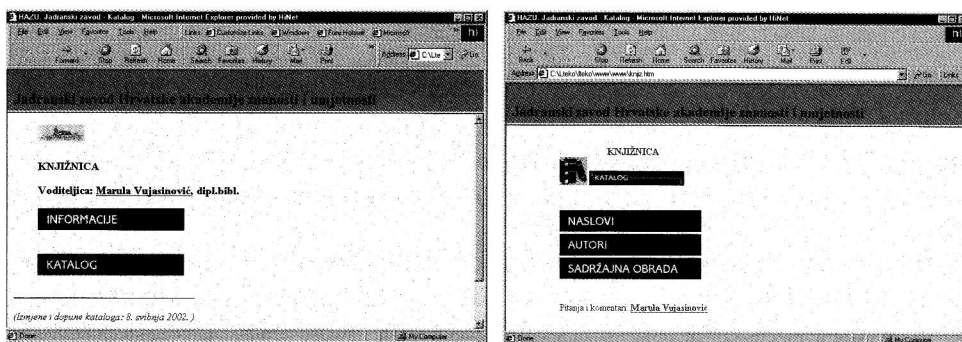
¹ Program je namjenjen knjižnicama, muzejima te dokumentacijskim centrima. Prvenstveno ima namjenu omogućiti izgradnju i održavanje baza podataka, u skladu sa svjetskim standardima. Baziran je na UNIMARC formatu za strojno čitljivo katalogiziranje bibliografskih podataka, ISO 2788 i ISO 5964 standardima za izgradnju jedno- i višejezičnih tezaurusa te ISO 2709 standardu za razmjenu podataka. Realiziran je kao Windows sučelje prema Unescovoj CDS/ISIS bazi podataka uz pomoć (na Internetu dostupne) ISIS_DLL programske podrške Unescovog partnera BIREME, Sao Paulo (Brazil) i Borlandovog programskog jezika Delphi.

Krenulo se na stvaranje fokusirane, tematski orijentirane zbirke - baze podataka za naše stručno područje.²

On-line katalog / katalozi :

Jedna od najvažnijih ponuda na našim stranicama je on-line pristup katalogu. On je aktivan već više od pola godine. (<http://www.hazu.hr/~marula/knjiz.htm>)

Početna stranica daje korisniku podatak o tome gdje je i što pretražuje: ima 2 opcije - direktan ulaz u Katalog i Informacije o detaljima što on sadrži i kako pretraživati, te tko vodi/uređuje katalog i kada se ažurira.

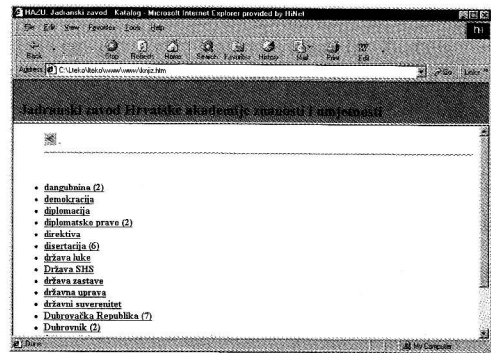
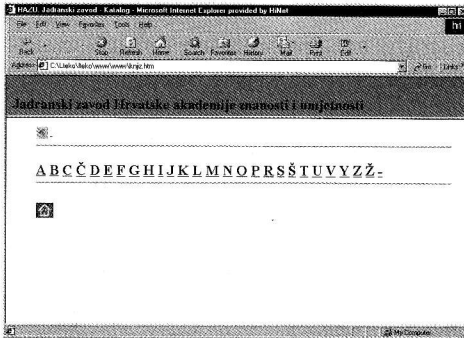

Mogućnosti za pretraživanje su:

- po NASLOVIMA (- naslov samoga djela, knjige, časopisa, članka, naslov nakladničke cjeline ili serije unutar koje je djelo objavljeno, prijevodi na engleski/hrvatski jezik, ..)
- po AUTORSTVU (- osobna imena autora, urednika, imena institucija, stručnih skupova - koji se smatraju korporativnim autorima; također i autori o kojima se pisalo (npr. povodom obljetnica, i u nekrolozima) ili o čijim se radovima objavljivao prikaz; također su ovdje popisani i izdavači ; tu su uvrštene i osobe/poduzeća - kao stranke u sporovima, te brodovi o kojima se radi u sporovima (ako su navedeni u tekstu presude)),
- i po PREDMETU - po sadržajnoj obradi (- ključne riječi/predmetne odrednice i pododrednice, formalne pododrednice (koje se odnose na oblik sadržaja: npr. zakoni, presude, stručni skupovi, prikazi knjiga, doktorske disertacije) ; UDK oznake, ...).

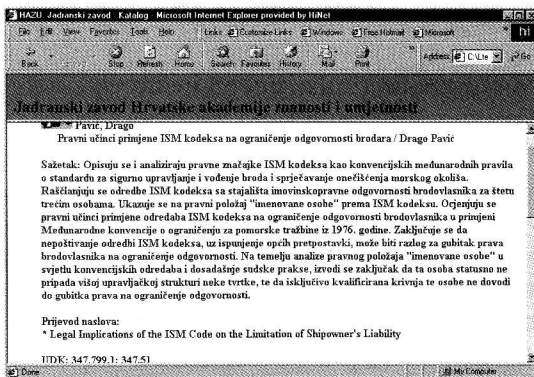
² Tehnički, konvertirana je već obrađena baza monografskih publikacija, serijske su se "prebacivale" od najnovih pristiglih naslova i svezaka prema starijim godištim (- tempom koji knjižničaru dozvoljavaju ostale obaveze). Slično je bilo i s dokumentacijskim fondom.

Zasad se još koristi starija, "statička", verzija pretraživačkog mehanizma. Ona nudi već gotov izbor imena i pojmova abecednim slijedom, nažalost bez mogućnosti kombiniranja pojmova.³

Kad se na kraju abecednog pregleda javlja izbor "-", on se odnosi na brojčane oznake. U sadržajnoj obradi to mogu biti UDK brojevi (= brojčane oznake kojima je ostručena većina bibliotečnih jedinica) ili vremenske odrednice (- godine, stoljeća).

Pomažući korisnicima da se lakše snađu u ovoj fazi predmetnog pretraživanja, uskoro će biti dodan **pojmovnik** - kazalo predmetnica s navedenim odnosima među pojmovima (npr. za "pomorski agent" stoji: *vidi: "agent, pomorski"*; uz "kategorije plovidbe" naći ćete: *širi pojam: "plovidba"*; uz npr. "OPRC (1990)" ima pojašnjenje: *puni naziv (hrv.j.): ...*; a uz pojmove na hrvatskom jeziku postoje i njihovi ekvivalenti na engleskom jeziku).

Krajnji rezultat pretraživanja se čita u obliku **kataložnih listića**. (Pretpostavlja se da je to oblik u kojem su korisnici već naučili vidjeti bibliografski zapis.)

Osim osnovnog opisa za članke smo unosili i sažetak. (Nadamo se da će uskoro biti praktičnije riješena prisutnost cjelovitog teksta sažetka.)

³ Nadamo se da će uskoro zaživjeti tzv. "dinamička" verzija - s pretraživanjem pomoću Booleovih operatora, kombiniranjem pojmova (- koju već koristi Središnja knjižnica HAZU), a za naš fond će biti moguće pretraživanje tim načinom i putem skupnog kataloga SZI-Društvenih znanosti, kad zaživi na Internetu. (Takvo grafičko korisničko sučelje možete naći u Dodatku, pri kraju ove obavijesti.)

Dodavali smo i prijevod naslova (uglavnom na jeziku sažetka).

Za članke je bitan izvor (publikacija) u kojoj je taj rad objavljen: naslov časopisa, volumen, godina izdavanja, broj sveščića, i stranice.

U kataložnom listiću nekih publikacija ili članaka (pretežno je to dokumentacija) naći ćete i veze s naslovima koji su u specifičnom odnosu s tom nađenom jedinicom. To može biti prethodni ili slijedeći naslov časopisa, ili npr. u zapisu nekog pravnog dokumenta iz Narodnih novina naći ćete i veze s dokumentima kojima se regulira njegov pravni status (- za primjer: objavljuje se stupanje na snagu nekog ugovora).

Katalog knjižnice JZ sadrži oko 250.000 bibliografskih i normativnih zapisa, a obuhvaća slijedeću građu:

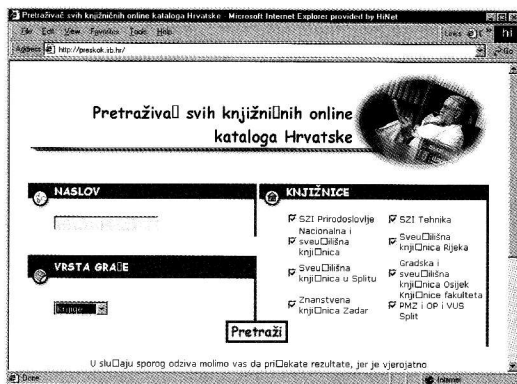
U zbirci **monografskih publikacija** nalaze se naslovi stručnih priručnika, udžbenika, doktorskih disertacija, tiskanih studija iz pravnih znanosti, te rječnici, leksikoni, enciklopedije iz naše referentne zbirke. (Zasad ima oko 410 naslova.) Pretraživati možete po točnom naslovu, a neke podzbirke možete pregledati i tipski ("generički"), npr. pod: *Katalog > Sadržajna obrada > D > disertacija*, ili: ... > R > rječnici i sl.

U zbirku **periodike** je (dosad) uvršteno 89 naslova časopisa i novina koji su nabavljeni pretplatom, razmjenom ili darom. (Obrađeni su i oni naslovi od kojih je doniran čak samo 1 ili 2-3 sveščića - koje su naši djelatnici donijeli s nekog stručnog skupa ili su izdavači poslali kao ogledni primjerak za eventualnu pretplatu.) Taj se popis postepeno popunjava i naslovima koje je knjižnica ranije nabavljala i prekinula pretplatu, odnosno koja je glasila na osobu ranije zaposlenu u Zavodu pa su čitava godišta ostala donirana knjižnici. (- za popis obrađenih naslova periodike vidjeti: *Katalog > Naslovi > P > Periodičke publikacije*)

Što se **dokumentacijskog fonda** tiče tu su uglavnom službeni dokumenti Međunarodne pomorske organizacije, Međunarodnog pomorskog komiteta, Ujedinjenih naroda koje smo selektivno dobivali - bilo posredstvom Ministarstva pomorstva, prometa i veza, bilo da su ostali u fondu po završetku angažmana nekoga od djelatnika Zavoda ili vanjskog suradnika na stručnom skupu, sastanku, a činili su sastavni dio njihova radnog materijala. Također je obrađena pravna regulativa iz Narodnih novina (od najnovijih brojeva prema starijima) - ali samo za naše stručno područje, s već spomenutim vezama među njima koji se odnose na pravni status. Uvršten je i zasad samo dio međunarodnih instrumenata (konvencija, protokola, ..) iz publikacije "Ratification of Maritime Conventions". U zbirku dokumentacije uvrštene su i presude komentirane u časopisu UPPPK/PPP i nekim drugim. (Možete pretražiti i posebno Kazalo presuda iz UPP-a, koje je potpunije jer pokriva sve brojeve, od 1-155, a autor tog kazala je naš vanjski suradnik, odvjetnik Đorđe Ivković.)

Danas se izvori dokumentacije mogu pronaći i na Internetu - ili kao referencice (pa za potpune tekstove izdavač upućuje na potrebu pretplate) ili kao cjelo-

viti tekstovi koje neke međunarodne institucije (UN, ICTY, ...) daju na temelju svoje obveze dostupnosti informacijama. Takvi izvori još nisu obrađeni u našem katalogu.

On-line katalozi drugih knjižnica su pretraživi na svojim adresama (URL-ovima) kao pojedinačni katalozi, odnosno, ako su neke knjižnice umrežene (vidi ilustraciju), moguće ih je naći u skupnom katalogu.

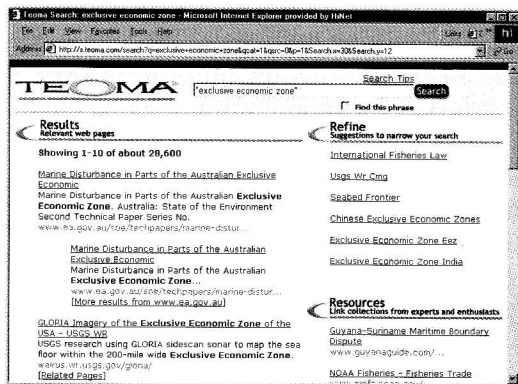
Navedeni su linkovi i nekih većih inozemnih knjižnica.

Nakon pretraživanja kataloga korisnika može interesirati kako doći do cjelovitog teksta, a upute će naći u okviru Informacije o **posudbi**.

Adresari:

Na stranici **Adresara** možete potražiti linkove knjižnica i institucija (fakulteta, instituta, ..) koji su nam srodni po znanstvenom području kojeg pokrivaju naši fondovi ili po tipu (specijalne, "solo-knjižnice"), a dodane su adrese i drugih tipova knjižnica (npr. narodnih) u kojima se također mogu potražiti neki naslovi koje korisnik treba.

Na stranici **Veze sa svijetom** naći ćete pregled inozemnih i domaćih institucija (organizacija, sudova, arbitraža, ..) - međunarodnog značaja, i pregled po državama - koji su od interesa za područje prava, pomorstva, ekologije, sporta, ..

U popise su uvrštene i neke strukovne udruge/društva ; također i web-adrese nekoliko stručnih skupova.

Pretraživači, servisi :

Posebno su izdvojeni opći i specijalizirani (i meta-) alati za pretraživanje koji će korisniku pomoći u pronalaženju i pristupu određenom podatku i uputiti ga

na (više ili manje relevantne) izvore koji sadrže traženi pojam/pojmove/fraze.

O kvaliteti alata, njegovoj tematskoj usmjerenosti, brzini rada, načinu obrade rezultata svog pretraživanja na korisnikov upit, ovisit će kakva i kolika će lista rezultata biti korisniku na raspolaganju za dalji rad - istraživanje ponuđenog ili konkretiziranje/sužavanje prethodno postavljenog upita.

Kalendar:

Predviđeno je praćenje aktualnih događanja, obilježavanje važnijih datuma, ...

Izdavačka djelatnost Jadranskog zavoda i Akademije :

Iako postoji poveznica s izdavačkom produkcijom na glavnim stranicama Zavoda, ona se ponavlja i na stranici Knjižnice: veza s časopisom "Poredbeno pomorsko pravo", te pregledom ostalih publikacija Zavoda (ranije Instituta).

Uskoro će biti uvrštene i bibliografije djelatnika Zavoda, a i bibliografija radova o našem Zavodu.

Naći ćete link i na stranice izdavačke djelatnosti HAZU.

Teme iz knjižničarstva:

Neki cjeloviti tekstovi (zakoni, pravilnici, preporuke, ..) o temama koje su važne za poslovanje knjižnica, za dostupnost informacija i publikacija, o intelektualnom vlasništvu, o autorstvu, zatim o problematici stručne obrade, financiranja, managementa u knjižnicama, upravljanja znanjem, i mnoge druge - naći će se na stranicama ovoga bloka.

Tu su i podaci o projektu "Sustav znanstvenih informacija", posebno pod-sustav Društvene znanosti, čija je članica odnedavno i naša knjižnica.

Također i o ostalim zanimljivim projektima vezanima uz knjižničarstvo, u Hrvatskoj i u svijetu.

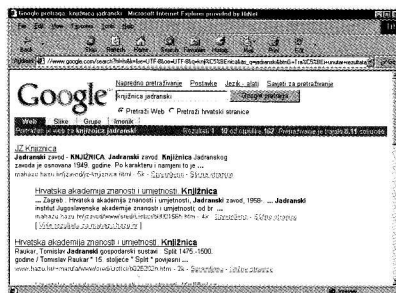
Ostali podaci na našim stranicama:

Naravno, postoji poveznica sa stranicama (matične) institucije, Jadranskoga zavoda.

Zatim s engleskom verzijom teksta (koji je doduše puno skromniji ali se radi na proširenju količine informacija koje će nuditi).

Novi sadržaji će uvijek biti posebno obilježeni.

Neizostavan je podatak i o osobi odgovornoj za održavanje stranica - u našem slučaju ista osoba skuplja, organizira i ažurira podatke i tekstove, te grafički doraduje i šalje fajlove na server (u HAZU). (Bilo bi poželjno da se toliki obim posla može podijeliti sa suradnicima, ali zasad to još nije ostvarivo. Tako-

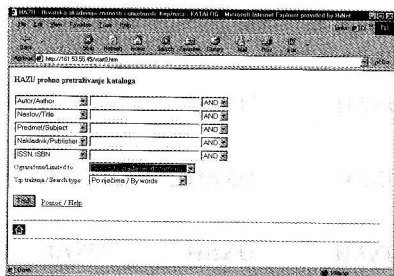
der bi bilo dobro dobiti financijsku pomoć za nabavu nekog prikladnijeg programa za izradu stranica.)

Datum zadnje promjene se najčešće navodi u punom obliku, ponegdje samo mjesec i godina.

Korišteni su i neki od elemenata osnovnog seta metapodataka čime omogućujemo pretraživost/dostupnost naših stranica u nekoliko pretraživača (npr. Google, AskJeeves, Beaucoup, ..). (- potvrda u slici)

Pronaći ćemo i nekakav način statističkog praćenja posjećenosti stranica.

Dodatak:

Pretpostavljamo da će ovakav pretraživački mehanizam biti povoljniji, s grafičkim sučeljem koje omogućuje upis i kombiniranje pojmova.

(Nastojali smo obradom, naročito predmetnom, uvrstiti vrlo velik broj oblika riječi i njihovog poretka u sintagmama.)

Dobrodošlicu na stranice knjižnice Jadranskoga zavoda želimo svim namjernim i slučajnim posjetiteljima, stručnjacima i znanstvenicima, kolegicama i kolegama knjižničarima, studentima i građanima - potencijalnim korisnicima koji će pretraživati naše izvore podataka.

Nastojat ćemo postići i održavati što viši nivo kvalitete sadržaja, uz jednostavan dizajn stranica, raspored tema, praktično vođenje kroz tekstove - i o svemu tome se nadamo od vas dobiti povratne informacije.

Marula Vujasinović, dipl. bibl.,
voditeljica knjižnice Jadranskog zavoda HAZU